

वंदेमातरम्.

स्वराज्य संगीत.

Recd. लेखक

शंकरदास काशीराम.

ड. पंडितजी पोण—अभद्रावाद.

प्रकाशक

भण्डारी वनेश्वर

ड. भांडवली पोणभा—अभद्रावाद.

व्यापति पणवली

ड. स. १६२२

प्रत १०००

मंत्र १६७८

कीमत ०-१-०.

१००१०

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોમ્પોઝિટ સમાહ
૧૯૦૧૦

‘ વસંત ’ મુદ્રણાલયમાં ચીમનલાલ ઈશ્વરલાલે મુદ્રાકૃત કથું
રાયપુર-અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૦૧૦ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સ્વપરિચય ૨-૧૦૧૦

વિષય ૨ : ૧

સ્વરાજ્યની ચાવી.

અરે હો હીંદના પુત્રો હવે તો આંખ ઉઘાડો
તમારા દેશને કાળે સ્વદેશી વૃત્તને પાળો
કહેછે મહાત્માગાંધી ખરેખર સત્ય તે માનો
સ્વદેશી વસ્ત્ર પહેરીને તમારી કીર્તિ દીપાવો
સ્વદેશી સ્કુલમાં મોકલો તમારાં પુત્રપુત્રીને
લવાદી કારંટા સ્થાપો હવે એ દીન આઝ્મો છે
ફંડેરા રેંટીયા રાખો વળી હાથે સુતર કાંતો
વણીને ખાદી તો પહેરો તમારા દેશનું ધન છે
વીદેશી વસ્ત્રને બાળો ગરીબો ના તમે બેસી
ગરીબોની કરો સેવા હવે રાખો ન મોટાઈ
ભુરા વ્યસનને ત્યાગો નહી તો થારો ખુવારી
તળવે દારૂ પીતાને અરે એ આત્મબંધુ છે
તમારા હાથમાં આવી હવે સ્વરાજ્યની ચાવી
લઈને દવાર ઉઘાડો નહી જાયે બીજા કાવી
બધામાં એક્યતા રાખો ગણો અંત્યજને ભાઈ
એ સ્વરાજ્યનું ખ્યેય છે કહે શંકર પોકારી

(૨)

ઝેની ગુંથી લાવ સુતરનો ગજરો એ ગજરાનો આપુ હું મજરો
ઝેની ગુંથી.

એ ગજરામાં શેભી રહ્યો પ્રેમ એથી ઉભતી થાય જેમ
થાય દેશીનો પ્રચાર તેમ ઝેની ગુંથી.

વધે તેનાથી બહુ સંપ રેંટીયો ફેરવે થાય જંપ
વીદેશી વસ્ત્રથી થાય કંપ ઝેની ગુંથી.

એના તાંતણે મલે સ્વરાજ્ય રેંટીયાને ગણા શીરતાજ
એથી થાયે આપાજું કાજ ઝેની ગુંથી.

એની ખાદી વણીને પહેરો આંવ સ્વતંત્રાની લહેરો
થાયે હીદ દેવીની મહેરો ઝેની ગુંથી.

મહાત્મા ગાંધીજીનો એ મંત્ર થાયો લાઘવો બધા એક તંત્ર
ફેરવે જીવન ચક્રનું યંત્ર ઝેની ગુંથી.

જેનો વીદેશી કપડાં લાગે સ્વદેશી વસ્ત્રની પુંડે લાગે
હવે ભર નીંદ્રામાંથી જાગે ઝેની ગુંથી.

જેથી જીવન સાદુ થાય શેભી રહે તમારી કાય
કજીયા કંકાસ તેનાથી જાય ઝેની ગુંથી.

લમ મરણમાં વાપરો ખાદી તેના સગવડો તકામા ગાદી
જલે ખાદી લાગે જાડી ઝેની ગુંથી.

(૩)

ઘેલી થઈ હું તો ઘેલી થઈ રૂડા રેંટીયા વાંસે હું તો
 ઘેલી થઈ
 દામન ખેસે એવું કામ તે આપે લગની તેમાં લાગી રહી
 રૂડા રેંટીયા
 ગ્વરાળ્ય લેવામાં ઉચ્ચું છે સ્થાન એનું ભવો ભવની ભીડ
 ભાગી ગઈ. રૂડા રેંટીયા
 હાથે કાંતીને હાથે વણીને વખત વીતાડું હું તો હોશ થકી
 રૂડા રેંટીયા
 ખાદી પહેરીને પવીત્ર ગનીને દેશ સેવામાં હું તો ધૂમી રહી.
 રૂડા રેંટીયા

(૪)

અરે ઝો વ્યસનના ભોગી રહો છો ગત દીન મશગુલ
 તમે તે દારૂ પીવાનો નહીં થાઓ તમે ચક્રચુર
 તમારી લક્ષ્મી તો જાઓ અરે દારૂના પીડામાં.
 તમારા શરીરનું કૌવત હણાયું દારૂ પીવામાં
 ઘરે બચ્ચાં મરે જુએ તેની તો કંઈ દયા રાખો
 કરો કંઈ લાજની પરવા હવે દારૂ ન પીવા જાઓ
 પડો છો ખાડ ખાડામાં નથી રહેતું શરીરનું ભાન

હવે તો ડંબલા થઇને ન ગુમાવો તમારો જ્ઞાન
કહે છે શાસ્ત્ર પોકારી કરો નહીં વ્યસનને બાધ
અરે એ બોધ ઉરઆણી ગૃહો તે વેદની વાણી
તમારા હીતને કાળે હવે તો છોડી દો દારૂ
નહીતો થાશે પગ્તાવો કથું માનો તમે માફ

(૫)

ધીમે ધીમે ચાલ રે
મધરે મધુરે ગાળે
રૂંડો મારે રેંટીયો હોજી
એ રેંટીયાથી થાપ દેશીનો પ્રચાર
તે તો મારા જીવન નણે આધાર
ગરીબોનો બેલીરે
સુખ સંપતતી થેલીરે
રૂંડો મારે રેંટીયો હોજી.
આજસને કુથલી તજી કઈ નીરંતર કામ
ધર બેડાં તે આપતો ઉજવળ રૂંડાં દામ
મન માને તેમ ફરતોરે
નહી કાઠનાથી ડરતોરે
રૂંડો મારે રેંટીયો હોજી

ધીમે

ધીમે.

(૬)

હાલો હાલો. બાળકુંવર હાલો
 હાલો હાલો માતા ઝુલાવે
 બાઈ તું હોંદ દેવીનો શીખ્ય છે
 સ્વદેશ ભક્ત થવા આપું આ શીખ્ય છે હાલો-
 સાદાઈને પત્રીતતા રાખજે તું પ્યારા
 કુસુંપ કલેશ ત્યાગીને સંપ રાખ વીરા. હાલો-
 આહંકાર તજીને નમના ગ્રહણ કરજે વાલા
 ગોચ જ્ઞાન લઈને ભડ ભીડ થાજે લાલ હાલો-
 સ્વદેશી વ્રત પાળવાથી કીર્તી તારી ઓપશે
 દેશ દોહી થવાથી જરૂર હશે કોપશે. હાલો-
 તીલકને મહાત્મા જેવો તું થાજે
 આત્મ ત્યાગ કરજે દેશને કાજે હાલો-

(૭)

બહેનો ગરબો રમવાને સહ આવજોરે
 પહેરી સ્વદેશી વસ્ત્રો સહ સાથ
 સખીઓ પતીની આજ્ઞા લઈ વહેલાં આવજોરે
 શબ્દ સુંદીર છે એહનો ગાઈએ મધુરાંગાન

નારજી વારે તારશે શામળીયો બગવાન
 બહેનો પતિવ્રતાની જ નારી ફરી હોય છે રે
 રહેતાં પતી સેવામાં હાજર દીનને રાત
 પામો મુક્તી પદને સુખ ધણું સંસારમારે
 સત્ય વચન મૌ બોલજો નીજપતીની સંગાથ
 સાસુ સસરા સર્વને સાચી કહેજો વાત
 રાખી નમ્રતાને માન થઈ બોલાવજોરે
 બહેનો ઉજવણતા છે પતીની સેવામાં
 જોથી સંપત્તી સંતતી વાધે સહુ કુટુંબમારે
 દેશતણાં સેવક બની કરીએ રૂઝાકામ
 બીજી બહેનોને શીખવીએ રાખી મનમાં હામ
 બહેનો ગાંધીમહાત્મા જેવા ગુરૂ નહીં મલેરે
 જેમનો મંત્ર લેતાં જાયે આપણાં પાપ
 જોથી પતિવ્રતાનો ધર્મ બધે સચવાઈ રહેરે
 વીદેશી વસ્ત્રો ત્યાગજો ગુરૂ ગાંધીનો બોધ
 સત્ય વચન તે માનજો કાઢી નાંખી ક્રોધ
 કાંતી સુતરને સ્વદેશી વસ્ત્રો બનાવજોરે
 જેના તાંતણેથી મને સ્વરાજ્ય
 એવા રેડીયાને ફેરવો સાહેલીઓરે

(૮)

તું તો સાધુ થઇને ફરે છે મહાત્મારે
 અસહકારથી દેશ જગાડ્યો ઘેર ઘેર એ મંત્ર લગાડ્યો
 હીંદુ મુસલમાન એક થયા તેના થકીરે તું તો ૦
 ગૌમાતાનું રક્ષણ કરાવે તેનો સહુ જગતને ભાવે
 ગરીબો સહુ લેનાં તારાં આવારણાં રે તું તો ૦
 સહુ જાતોમાં મંપ કરાવ્યો હીંદ દેશને ઉંચે લાવ્યો
 નાના મોટા સહુને મન તું વશી રહ્યોરે તું તો ૦
 જ્વગજ માટે જોલો સેવી પ્રમખ થાયે હીંદની દેવી
 અંત્યજનેનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો ગાંધીજીરે તું તો ૦
 જુના હતા તે નવા બનાવ્યા, ફેંટીયા ચરખા બધે ચલાવ્યા
 ખાદીનો પ્રચાર કર્યો સહુ જગતમાંરે તું તો ૦
 પંજબનાશુડી તેં લડત ચલાવી વળી ખીસાહતની મહીં બાવી
 તારો મહિમા ગાયો જાગે નહીરે તું તો ૦

(૯)

મહેર કરો હીંદદેવી રે દયાળુ માતા મહેર કરો હીંદદેવી
 હમે તો સંતાન તમારાં ગુન્હા ધણી હોય અમારા
 હવે તો ક્રોધ ત્યાગો ત્યાગોરે દયાળુ માતા
 સ્વરાજ્ય વીણુ બાળક વડે સ્વદેશ ભક્તો જેલો મેંવે
 હવે તો દયા જાવો લાવોરે. દયાળુ માતા

(૧૦)

ઉઠ ભાઈ તું જાગૃત થા કેમ જોડો આજસ મગડીરે

વીમરે સ્વાર્થનેજી

મળે જ્યાં ત્યાં મહામત્તા થાય સ્વરાજ્ય દરાય

તેમાં તું દાખલ થઈ સ્વદેશી જત લઈ આવ

સ્વદેશ ભક્તો જેલો બોગવે દેશ હીતને કાળેરે

વખત આવ્યો છેજી

મહેનત કરતું ખરા દીલથી ત્યાગી વીદેશી વસ્ત્રોરે

ચરખો હાથે છેજી

ખાદી ખાદી શું કરે ભીડ ભંજન કહેવાય

સ્વરાજ્ય વેંગેરે આવશે સહુ દીલ એકજ થાય

ઉદ ભાઈતું

(૧૧)

હાગ્યો મને રેંટીયો વાલોરે

હવે વળાટ શાળામાં ચાલોરે

રેંટીયો ચરખો શાળને પીંજણ. સ્વદેશીનાં હથીયાર

તે વાપયાથી જરૂર થાશે દેશ તણા ઉદ્ધાર

કાઢી નાંખો ખોટા ખ્યાલોરે

હાગ્યોં

ચરખાથી તો કપાસ પીલાય પીંજણથી માફ થાય

પુણીયો બનાવી સુતર કાઢો રેંટીયાથી કંતાય

તેમાં એક ચીતથી માલોરે

હાગ્યોં

માળ કાંડલાથી ખાદી ખનાવી ભાગે કાપડની બીડ
 તે વાપર્યાથી સાદાર્જ જળવાશે જાશે ધનની પીડ
 માટે દેશી જન સહુ પાળોરે સાગ્યો૦
 વણાટ શાળામાં તૈયાર થઇને ખાદીનો કરે પ્રચાર
 સંપ અહીંસા ઐક્યતા રહેશે સ્વરાજ્યનો ઐ સાર
 માટે રાખો રેંગીયા શાળોરે સાગ્યો૦

(૧૨)

આવો આવો પધારો મોઘેગ મહેમાન
 સુતરના દારે વધાવીશુ
 પાઓ પાઓ હમોને સ્વરાગ્નુ પાન
 સુતરના દારે વધાવીશુ
 હીરા માણેક મોતીથી અતી મુસની
 કીધી અમૃત્ય સેવા તમે દેશની
 આવ્યું આવ્યું હમોને હવે સહુ ભાન
 સુતરના દારે વધાવીશ આવો આવો૦

ત્યાગા યાગ યર્ગીયાને સંપત્તી
 નહી કાધી તમે વહાલી સંતતી
 તાયું તાયું તમોએ આહીંદનું નાવ

સુતરના હારે વધાવીશું

આવો આવો

હમેતો હીંદના વાસી હમારી હીંદ માતા છે
 રહીશું એક સંપત્તી અધી જ્ઞતો તે જ્ઞાતા છે
 પડેતે કષ્ટ વેડીને કરીશું દેશનાં કામો
 ગૃહીશું ધર્મને નીતી લઇશું રાષ્ટ્રનાં નામો
 અનીશું દેશના સેવક હવે નહી પાછા ફરવાના
 પહેરી ખાદીનાં વસ્ત્રો નહી હમે કલેશ કરવાના
 અધા એકત્ર થઇને રહીશું હીંદ ભુમીમાં
 લઇશું સંપત્તી સ્વરાજ્ય ગૃહીશું અંત્યજ્ઞેની ખાંચ
 આવો આપણે મળીએ સ્વરાજ્યના જીતની નીચે
 તજનાના મોટાનો ભેદ અહીંસા વ્રત પાળીને

વંદે માતરમ.

અમુલ્ય અવસર

(સાર આ સંસારમાં ન જોયો-રે-એ રાહ)

શીખે બેસે સાચા હવે તો, રે સુણી સુત્રા શ્રી ગાંધીના શિષ્યે બેસે
 સુતરને તાંતણે સ્વરાજ લેવા, પ્રેમથી પુણીયા કંતાય જો...રે સુણી
 ઘેર ઘેર રૂઝ રેંટીયા સ્થાપો, સુતર ધન હગલા ઉભરાયજો... „
 ખાદીનાં ઘોતીયાં ખાદીની બંડી, ખાદીની ટાપીઓ પહેરાયજો... „
 દેશી વસ્ત્રો સૌકો પહેરે, પરદેશી પોતાને તજે જો... „
 શાંતી રૂપિ અસહકારને જોડ્યો સત્ય શસ્ત્ર અશી હાથમાંધરેજો... „
 ખીતાઓ ચાંદને સર્વિસ સધળા, પાપ મુક્ત થાવા મુકેજો ... „
 એક્ય રાખીને હિન્દુ મુસલીમન, સત્યતાના મંત્રા પઢેજો... „
 સ્વયંસેવક બહુ યુવકો બનીને શાન્તીથી સધળે ફરજો... „
 સત્ય બ્રહ્મી શૌ સત્યને માટે, પ્રેમથી જોડમાં પુરાયજો... „
 કેદી બનતા હવે હસીને, જંગલથી માત ગુણ ગાયજો... „
 ઉગ્યો પ્રભાકર પુવં દિશાએ, પશ્ચિમે વ્યાથમ્યો દિસતો... „
 ચીનહો ઉદયના ભાળી મુખેથી કૃષ્ણ કરીમ હવે કેવાય જો... „
 “ચંદ્ર” જગતમા તાપ ન આપે શાંતી એ સ્વરાજ્યને સ્થપાયજો...,
 “વંદે માતરમ” વંદે માતરમ” પ્રેમેથી જનસૌ ઉચ્ચાર તો... „

મણીલાલ વજેસંગ.

પાંચે

અને

વંચાવે

દમના દરદીઓને ખુશ ખબર.

દમોઝે દમજેવા મહા ભયંકર રોગનું નીવારણ કરવા માટે ધણેજ પરીશ્રમ લઈ તેમજ ઘણા વર્ષોની જુની અને તાતકાલીક આરામ કરે તેવા વનસ્પતીમાંથી શોધેલી ઔષ્ણેનીં ખનાવેલી બીડી પીવાથી ફક્ત સત્તર દિવસમાંજ આરામ

આ બીડી પીવાથી દમ ખાંસી લુખી ઉધરસ મટે છે લોહી મુઘરે છે તથા શરીર પૂજી ખનાવે છે. એક વખત વાપરી ખાત્રી કરો

કીમત ન.-૧૭ નો રૂ. ૦૧ પોસ્ટેજ જુદું

તા-૬ રૂ-૧ થી ઓછી વી. પી. કરવામાં આવશે નહીં માટે મહેરબાની કરી ૦૧૮ ડીકટ બીડી મોકલસો

ખનાવનાર નથા વેચનાર

મણીલાલ વળેશંકર ભટ્ટ દમવાળા

માંડવીની પોળમાં સેકેની પોળ.

અમદાવાદ

